

ОСОБЛИВОСТІ СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©2018 ВЛАСОВА Н. О., НОСИРЕВ О. О., КОЧЕТОВА Т. І.

УДК 336.671:658.14

Власова Н. О., Носирев О. О., Кочетова Т. І. Особливості стану та динаміки фінансових результатів підприємств промисловості за видами економічної діяльності

Цілями статті є дослідження тенденцій формування фінансових результатів підприємств промисловості та особливостей цього процесу в основних підгалузях за видами економічної діяльності й визначення основних проблем і можливостей фінансування інноваційного розвитку за рахунок внутрішніх джерел. Проаналізовано сучасний стан і динамічні зміни фінансових результатів підприємств промисловості за видами економічної діяльності в період 2010–2017 рр. Визначено основні тенденції, особливості окремих етапів формування фінансових результатів у різних підгалузях промисловості за видами економічної діяльності. Узагальнено проблеми щодо можливостей технологічної перебудови з точки зору забезпечення підприємств промисловості України внутрішніми фінансовими ресурсами. Обґрунтовано необхідність подальших досліджень специфіки формування фінансових результатів на підприємствах провідних галузей промисловості.

Ключові слова: фінансові результати, підприємства промисловості, види економічної діяльності, виручка від реалізації продукції, фактори, рентабельність.

Табл.: 4. **Бібл.:** 13.

Власова Наталія Олексіївна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародного бізнесу та фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: nvlasova.vlasova1@gmail.com

Носирев Олександр Олександрович – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: nosyriev.bf@khpri.edu.ua

Кочетова Тетяна Іванівна – доцент кафедри міжнародного бізнесу та фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: kocheti.tat@gmail.com

УДК 336.671:658.14

Власова Н. А., Носырев А. А., Кочетова Т. И. Особенности состояния и динамики финансовых результатов предприятий промышленности по видам экономической деятельности

Целями статьи являются исследование тенденций формирования финансовых результатов предприятий промышленности и особенностей данного процесса в основных подотраслях по видам экономической деятельности, а также определение основных проблем и возможностей финансирования инновационного развития за счет внутренних источников. Проанализировано современное состояние и динамические изменения финансовых результатов предприятий промышленности в разрезе видов экономической деятельности за период 2010–2017 гг. Определены основные тенденции, особенности отдельных этапов формирования финансовых результатов в различных подотраслях промышленности по видам экономической деятельности. Обобщены проблемы относительно возможностей технологической перестройки с точки зрения обеспечения предприятий промышленности Украины внутренними финансовыми ресурсами. Обоснована необходимость дальнейших исследований специфики формирования финансовых результатов в предприятиях ведущих отраслей промышленности.

Ключевые слова: финансовые результаты, предприятия промышленности, виды экономической деятельности, выручка от реализации продукции, факторы, рентабельность.

Табл.: 4. **Библ.:** 13.

Власова Наталья Алексеевна – кандидат экономических наук, профессор, профессор кафедры международного бизнеса и финансов, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Кирпичева, 2, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: nvlasova.vlasova1@gmail.com

Носырев Александр Александрович – кандидат географических наук, доцент, доцент кафедры международного бизнеса и финансов, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Кирпичева, 2, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: nosyriev.bf@khpri.edu.ua

Кочетова Татьяна Ивановна – доцент кафедры международного бизнеса и финансов, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Кирпичева, 2, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: kocheti.tat@gmail.com

UDC 336.671:658.14

Vlasova N. O., Nosyriev O. O., Kochetova T. I. The Features of the Status and Dynamics of Financial Results of Industrial Enterprises by the Kinds of Economic Activity

The article is aimed at researching tendencies of formation of financial results of industrial enterprises and features of this process in the main sub-sectors by the kinds of economic activity, as well as defining the main problems and opportunities to financing of innovative development at the expense of internal sources. The current status and the dynamic changes of financial results of industrial enterprises are analyzed in the context of the economic activity for the period of 2010–2017. The basic tendencies, features of separate stages of formation of financial results in various sub-sectors of industry by the kinds of economic activity are defined. The problems concerning possibilities of technological reorganization in view of providing the enterprises of industry of Ukraine with internal financial resources are generalized. The necessity of further researches on the specifics of formation of financial results in the enterprises of leading industries is substantiated.

Keywords: financial results, industrial enterprises, kinds of economic activity, proceeds from realization of production, factors, profitability.

Tbl.: 4. **Bibl.:** 13.

Vlasova Nataliya O. – PhD (Economics), Professor, Professor of the Department of International Business and Finance, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: nvlasova.vlasova1@gmail.com

Nosyriev Oleksandr O. – PhD (Geography), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Business and Finance, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: nosyriev.bf@khpri.edu.ua

Kochetova Tetiana I. – Associate Professor of the Department of International Business and Finance, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: kocheti.tat@gmail.com

Реформування та інтеграція економіки України у світовий ринок неможливі без суттєвих структурних і технологічних змін. На сучасному етапі промислової революції саме технологічні фактори стають внутрішньою рушійною силою розвитку та всіх економічних перетворень. Провідне місце в цих процесах, безумовно, займають основні галузі промисловості, що являють собою систему видів економічної діяльності, їх підвидів та підприємств, діяльність яких спрямована на виробництво товарів і послуг для проміжного та кінцевого споживання на основі сучасних технологій та досягнень науково-технічної революції. На жаль, у результаті дії різних чинників втрата в останнє десятиліття країною, значною мірою, саме промислового потенціалу звучує можливості модернізації економіки та інноваційних технологічних перетворень [1].

Вирішення завдань зростання економічного потенціалу на базі промислового і досягнення соціальних стандартів на рівні держави та окремих суб'єктів господарювання, перш за все, залежить від внутрішніх джерел інвестування, а саме – рівня прибутковості та використання власних фінансових джерел на розвиток. Надія на зовнішні джерела фінансування в умовах нестабільності економічної та політичної ситуації в країні стає все менш реалістичною, отже, підприємства різних видів економічної діяльності мають фокусувати свої стратегії на збільшенні фінансових результатів від основної та інших видів діяльності. Так, за даними Держкомстату України, частка власних коштів підприємств та організацій у загальній сумі капітальних інвестицій складала у 2010 р. 60,6%, а у 2017 р. зросла до 69,1%; натомість іноземні інвестиції займали лише 2,0% та 1,4% відповідно. На частку промисловості у 2010 р. припадало 30,1%, а у 2017 р. – 32,0% від усіх капітальних інвестицій у національну економіку (розраховано на основі [2]).

Сучасні проблеми інноваційного розвитку промисловості України розглядаються у працях Титаренко А. М., Фецулової Л. І. Амоші О. І., Саломатиної Л. М., Іщук С. О. [1; 3–5] та ін. Питання фінансування цього процесу та необхідність формування внутрішніх ресурсів за рахунок підвищення прибутковості функціонування підприємств розглядаються такими вітчизняними вченими, як: Черничко Т. В., Єпіфанова І. Ю., Шовкун І. А. та ін. [6–8]. Але динамізм змін національної економіки потребує постійних досліджень можливостей розвитку промислового потенціалу та його інвестиційного забезпечення.

Мета статті – дослідити та узагальнити тенденції формування фінансових результатів підприємств промисловості та особливості цього процесу в основних підгалузях за видами економічної діяльності; визначити основні проблеми та можливості фінансування інноваційного розвитку за рахунок внутрішніх джерел.

Процеси глобалізації у сфері економіки, необхідність зіставлення ефективності діяльності національних підприємств з показниками стану та розвитку іноземних компаній стимулювали поступовий перехід до міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності. Це, своєю чергою, обумовило виникнення, поряд з показниками прибутковості, показників фінансових результатів.

Якщо прибуток – це складна економічна категорія, що має різноманіття трактувань, у зв'язку з чим кількісно визначається неоднозначно, а фінансові результати як стандартизовані показники відображаються у фінансовій звітності, то це не дозволяє, на нашу думку, поставити знак рівності між прибутком і фінансовими результатами підприємств [9].

Результат – це підсумок усіх видів діяльності господарюючого суб'єкта за певний період часу. Існує безліч критеріїв, за якими можна виміряти результати діяльності. Серед них найбільш часто використовуються: зміни обсягу продажів, прибутку та показників випуску.

Фінансовим результатом називається в силу того, що він являє собою певну суму (фонд) коштів, що формується у процесі всіх видів діяльності підприємства, а потім розподіляється між підприємством, державою, інвесторами, кредиторами, власниками та іншими контрагентами. Його розмір, ефективний розподіл та використання забезпечують зміцнення державного бюджету, визначають економічне благополуччя власників, сприяють зростанню інвестиційної привабливості та ділової активності підприємства як у виробничій, так й у фінансовій сферах [9; 10].

Фінансові результати як показник діяльності суб'єктів господарювання сьогодні стають головним орієнтиром, що характеризують ефективність та якість їх діяльності. Вони відображають підсумки вирішення комплексу стратегічних і тактичних завдань, а також можливі напрямки розвитку підприємств.

Розмір, склад і динаміка фінансових результатів, умови їх формування та використання мають певну галузеву специфіку. Розглянемо основні тенденції в динаміці фінансових результатів підприємств промисловості та в їх основних групах за видами економічної діяльності (*табл. 1 – табл. 3*).

У цілому фінансові результати до оподаткування підприємств промисловості за період 2010–2017 рр. досягли свого максимального сумарного значення у 2011 р. і склали майже половину від їх загального розміру, що отримали підприємства всіх галузей економіки України. У подальші роки (2012–2013) результативність діяльності підприємств промисловості поступово зменшувалась, але зберігала позитивне значення. Цей процес здійснювався в галузі більш повільно, ніж у цілому в економіці. У 2013 р. фінансові результати підприємств промисловості перевищували загальну їх величину в 1,2 рази (див. табл. 1).

Динаміка та структура фінансових результатів підприємств промисловості за видами економічної діяльності, 2010–2017 рр.

Показники та види економічної діяльності	Рік								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2010
Фінансові результати підприємств до оподаткування, млрд грн									
Промисловість (B + C + D + E)	31,2	58,7	21,4	13,7	-166,4	-181,4	-7,6	85,4	273,6
у тому числі:									
I. Добувна (B)	24,3	30,3	15,7	15,8	-4,8	-22,0	23,5	72,7	299,6
II. Переробна (C)	5,3	17,1	-1,8	-1,9	-135,3	-121,8	-25,9	23,6	445,1
у тому числі:									
- галузі групи А	-1,4	9,2	-14,6	-14,6	-100,2	-95,8	-25,6	-3,7	264,3
- галузі групи Б	6,7	7,9	12,8	12,7	-35,1	-25,9	-0,32	27,3	407,5
III. Постачання електроенергії,... (D)	3,2	13,2	7,6	1,3	-24,2	-35,4	-3,0	-10,1	-
IV. Водопостачання, водовідведення,... (E)	-1,5	-1,9	-0,1	-1,5	-2,2	-2,2	-2,1	-0,7	-
У цілому підприємств	54,4	118,6	75,7	11,3	-564,4	-348,5	69,9	287,8	529,1
Питома вага фінансових результатів підприємств промисловості окремих видів економічної діяльності в загальній сумі фінансових результатів галузі, %									
Промисловість (B + C + D + E)	100	100	100	100	100	100	-100	100	-
у тому числі:									
I. Добувна (B)	77,7	51,6	73,5	115,6	2,9	12,1	309,9	85,1	+7,4
II. Переробна (C)	17,0	29,2	-8,6	-13,9	81,3	67,1	-342,7	27,6	+10,6
у тому числі:									
- галузі групи А	-4,6	15,6	-68,6	-106,8	60,2	52,8	-338,4	-4,4	+0,2
- галузі групи Б	21,6	13,6	60,0	92,9	21,1	14,3	-4,3	32,0	+10,4
III. Постачання електроенергії,... (D)	10,2	22,4	35,5	9,2	14,5	19,5	-39,4	-11,9	-22,1
IV. Водопостачання, водовідведення,... (E)	-4,9	-3,2	-0,3	-11,0	1,3	1,2	-27,9	-0,8	+4,1
Питома вага підприємств промисловості в загальних показниках підприємств у цілому, %									
У фінансових результатах	57,4	49,5	28,2	120,8	29,5	52,0	-10,8	29,7	-27,7

Розглядаючи структурні зрушення у формуванні фінансових результатів підприємств промисловості, можна відмітити, що загальні тенденції змінення величини фінансових результатів у цей період (2010–2013 рр.) підтримували галузі добувної промисловості (гр. В), питома вага яких коливалася від 51,6% у 2011 р. до 115,6% у 2013 р.

Серед галузей переробної промисловості (гр. С) усе більшу частку у формуванні загальногалузевих показників займали галузі, що виробляють предмети споживання. Їх частка за чотири роки збільшилася з 21,6% у 2010 р. до 92,9% у 2013 р. Позитивно вплинули й галузі, що належать до гр. D (постачання енергоресурсів тощо). Вони досягли максимальної питомої ваги у 2012 р. – 35,5%, яка в наступному році зменшилася до 9,2%. Певні труднощі у здійсненні прибутко-

вої діяльності мали підприємства, що входять до гр. E (водопостачання, водовідведення тощо). Протягом усього періоду їх загальний результат мав від'ємні значення, але його частка у фінансових результатах промисловості була незначною, і лише у 2013 р. досягла 11,0%. Основні втрати фінансових результатів припала на підприємства переробної промисловості, що виробляють проміжні продукти (машинобудування, металургійні, нафтопереробні, хімічного виробництва тощо). Ця група підприємств мала збитки, які поступово збільшувалися протягом усього періоду до 2014 р. (за винятком 2011 р.). У 2013 р. розмір збитку перевищив загальний результат галузі на 6,8%.

Наступний критичний етап динамічних змін фінансових результатів підприємств промисловості склався у 2014–2016 рр., коли економіка України по-

Динаміка та структура обсягу реалізованої продукції підприємств промисловості за видами економічної діяльності, 2010–2017 рр.

Види економічної діяльності	Рік								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017 / 2010
Обсяг реалізованої продукції підприємств, млрд грн									
Промисловість (B + C + D + E)	1159,2	1464,8	1498,9	1473,1	1546,6	1887,5	2305,7	2608	225,0
у тому числі:									
I. Добувна (B)	133,8	182,9	161,7	185	174,9	212,4	275,7	322,7	241,2
II. Переробна (C)	781,3	960,3	970,2	923,3	995,1	1228,9	1429,6	1619,5	207,3
у тому числі:									
– галузі групи А	459,8	585,7	542,5	473,7	484,8	574,3	621,0	788,7	171,5
– галузі групи Б	321,5	374,6	427,7	449,6	510,3	654,6	808,6	830,8	258,4
III. Постачання електроенергії, ... (D)	223,8	297,3	346,3	342,9	353,2	424,2	573,6	638,4	285,3
IV. Водопостачання, водовідведення, ... (E)	20,4	24,3	20,8	21,8	23,3	22	26,8	27,4	134,3
У цілому підприємств	3366,2	3991,2	4203,2	4050,2	4170,6	5159,1	6237,5	7584,9	225,3
Питома вага обсягу реалізованої продукції підприємств промисловості окремих видів економічної діяльності в загальній сумі обсягу реалізації галузі, %									
Промисловість (B + C + D + E)	100	100	100	100	100	100	100	100	–
у тому числі:									
I. Добувна (B)	11,5	12,49	10,8	12,6	11,3	11,2	12,0	12,4	+0,8
II. Переробна (C)	67,4	65,6	64,7	62,7	64,3	65,1	62,00	62,1	-5,3
у тому числі:									
– галузі групи А	39,7	40,0	36,2	32,2	31,3	30,4	26,9	30,2	-9,5
– галузі групи Б	27,7	25,6	28,5	30,5	33,0	34,7	35,1	31,8	+4,1
III. Постачання електроенергії, ... (D)	19,3	20,3	23,1	23,3	22,8	22,5	24,9	24,5	+5,2
IV. Водопостачання, водовідведення, ... (E)	1,8	1,7	1,4	1,5	1,5	1,2	1,2	1,1	-0,7
Питома вага підприємств промисловості в загальних показниках підприємств у цілому, %									
В обсягу реалізації	34,4	36,7	35,7	36,4	37,1	36,7	37,0	34,4	–

терпала від певних територіальних та інших втрат, пов'язаних з воєнними діями, не завжди продуманими управлінськими рішеннями та несприятливими змінами в кон'юктурі зовнішніх та внутрішніх ринків. У цей період усі підгалузі промисловості мали збитки, які досягли максимального значення у 2015 р. і склали більше половини (52,0%) від загального його розміру в цілому за всіма підприємствами в економіці України. Найбільший внесок у загальні негативні показники зробили підприємства переробної промисловості та, перш за все, підприємства групи А. Стабілізація макроекономічних процесів у 2016 р. поліпшує ситуацію. Розмір збитку в цілому по промисловості зменшується з 181,4 млрд грн до 7,6 млрд грн. Позитивний фінансовий результат до оподаткування підприємств добувної промисловості в розмірі 23,5

млрд грн перекрив значною мірою збитки інших підгалузей промисловості, які суттєво зменшилися.

У 2017 р. підприємства промисловості в цілому починають працювати з прибутками. При цьому більш 85,0% загального фінансового результату формує добувна промисловість. Переробна промисловість у частці підприємств групи Б приносить 32,0% загального показника. Інші підгалузі залишаються збитковими. Збільшується збитковість підприємств групи D.

Розмір та зміни фінансових результатів підприємств знаходяться у значній залежності від обсягів виробництва та реалізації продукції. Порівняння темпів зростання фінансових результатів та обсягів реалізації продукції (див. табл. 1 і табл. 2) дозволяє

Рентабельність продажу продукції підприємств промисловості за видами економічної діяльності, 2010–2017 рр., %

Види економічної діяльності	Рік								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017 / 2010
Промисловість (В + С + D + E)	2,69	4,00	1,42	0,93	-10,76	-9,61	-0,33	3,28	+0,59
у тому числі:									
I. Добувна (В)	18,13	16,54	9,71	8,56	-2,72	-10,34	8,51	22,52	+4,39
II. Переробна (С)	0,68	1,78	-0,19	-0,21	-13,59	-9,91	-1,81	1,46	+0,78
у тому числі:									
– галузі групи А	-0,31	1,57	-2,70	-3,09	-20,66	-16,69	-4,13	-0,47	-0,16
– галузі групи Б	2,10	2,12	2,99	2,83	-6,88	-3,96	-0,04	3,28	+1,18
III. Постачання електроенергії,... (D)	1,43	4,43	2,19	0,37	-6,85	-8,34	-0,52	-1,59	-3,02
IV. Водопостачання, водовідведення,... (E)	-7,55	-7,78	-0,34	-6,93	-9,40	-10,14	-7,87	-43,23	+50,78
У цілому підприємств	1,62	2,97	1,80	0,28	-13,53	-6,75	1,12	3,80	+2,18

визначити, що за 2010–2017 рр. динаміка першого показника випереджала динаміку другого як у цілому по галузі, так і за її основними складовими (гр. В і гр. С).

У групах D та E нарощування обсягів виробництва не викликало відповідного збільшення фінансових результатів. Особливо це стосується підприємств з постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря, питома вага яких у загальному обсязі реалізованої продукції промисловості збільшилася з 19,3% у 2010 р. до 24,5% у 2017 р., а від'ємні значення фінансових результатів збільшилися. Такий дисбаланс, за нашою думкою, пов'язаний зі значним підвищенням цін на енергоресурси та певними порушеннями в системі перерозподілу доходів.

Структурний склад і структурні змінення загальних за галузю показників фінансових результатів та обсягів реалізації продукції підприємств різних видів економічної діяльності суттєво не збігаються. Якщо підприємства добувної галузі займають усе більшу частку у формуванні фінансових результатів промисловості, наприклад у 2017 р. 85,1%, то в обсягах реалізації продукції – лише 12,4%. А підприємства переробної промисловості, навпаки, мають інші співвідношення, відповідно: 27,6% та 62,1%. При цьому перший показник зростає за рахунок виробництва кінцевої продукції (гр. Б), а другий показник зменшується за рахунок виробництва проміжної продукції (гр. А).

Що стосується підприємств промисловості в цілому, то простежується відсутність певного зв'язку між змінами обсягів виробництва та абсолютними значеннями фінансових результатів до оподаткування. Це підтверджується значенням коефіцієнта парної кореляції, який, за нашими розрахунками, дорівнює лише 0,095. Водночас для підприємств усіх видів економічної діяльності,

за винятком банків, цей показник свідчить про наявність помірною зв'язку та дорівнює 0,334. У розрізі окремих підгруп лише для підприємств добувної промисловості можна відмітити помітний зв'язок, коефіцієнт кореляції – 0,546. Для підприємств інших видів економічної діяльності зв'язок зовсім не простежується, а для підприємств гр. D він має навіть помітний зворотний напрям (коефіцієнт парної кореляції складає -0,312).

Таке положення, певною мірою, обумовлено значним викривленням сумарних показників інфляційними процесами. Індекс інфляції в цілому за період 01.2010–01.2018 рр. склав 378,1%, у тому числі індекс цін виробників 265,1%. При цьому в період 01.2010–01.2014 рр. ці показники складали 139,1% та 114,6%, а у 01.2014–01.2018 рр. – 271,8% та 228,6% відповідно [11]. Це свідчить про те, що в першому періоді фізичний обсяг реалізації продукції промисловості зріс десь на 10–12%, а в наступному періоді падіння досягало 20–25,0%.

Співвідношення абсолютних показників, що досліджуються, знаходить відображення в показниках рентабельності продажів (див. табл. 3). У цілому динамічні змінення цього показника на підприємствах промисловості збігаються з динамікою фінансових результатів. Максимальне позитивне значення припадає на 2011 р. (4,0%), потім показник зменшується і приймає найбільше негативне значення у 2014–2015 рр. У 2017 р. положення змінюється, і рівень рентабельності досягає 3,28%, але залишається меншим, ніж у середньому для всіх підприємств національної економіки (3,80%). Найбільш прибутковими залишаються підприємства добувної промисловості, особливо в період сприятливої кон'юнктури зовнішніх ринків (зростання експорту та цін на світових ринках: 2010–2011, 2016–2017 рр.). Переробна промисловість мала по-

зитивні значення рентабельності на кінець періоду за рахунок підприємств групи Б. Підприємства групи А, залишаючись збитковими, мають суттєві позитивні зрушення. У 2017 р. негативні значення рентабельності практично зменшуються до рівня 2010 р. Витрачованість реалізованої продукції та послуг на підприємствах гр. Е перевищує їх доходність протягом усього періоду, що аналізується. Свого максимального значення це перевищення досягає у 2017 р. (43,23%). Негативні значення рентабельності продукції в період з 2014 р., включаючи й 2017 р., характерні для підприємств, що виробляють та постачають енергоресурси (гр. D). І це, незважаючи на значне зростання цін та тарифів.

Погіршення ситуації у промисловості, зменшення абсолютних показників реалізації продукції та фінансових результатів, як уже було відмічено, обумовлено як зовнішніми, так і внутрішніми об'єктивними та суб'єктивними чинниками. Так, втрата територій відбулася на скороченні кількості підприємств в економіці України, у тому числі й промисловості, майже на 20,0% (табл. 4). Значне зменшення припадає на добувну промисловість та переробну в частці виробництва предметів споживання. У інших підгалузях зменшення кількості підприємств відбувалося більш повільно, ніж у цілому по галузі. І лише в останні роки значно збільшилась кількість підприємств гр. D (за 2010–2016 рр. практично на 30,0%).

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження свідчить, що підприємства промисловості поступово, хоча ще досить повільно, переборюють кризовий стан. Цей процес відбувається нерівномірно, що, безумовно, відбувається на можливостях індустріального відродження націо-

нальної економіки. Збиткова діяльність, перш за все, підприємств переробних галузей промисловості (металургійної, хімічної, машинобудування), енергетики погіршують їх фінансові можливості щодо технологічної перебудови. Так, якщо в цілому для підприємств промисловості питома вага власного капіталу складала у 2016 р. 18,9%, то для підприємств, що виробляють засоби виробництва (гр. А переробної промисловості), цей показник складав лише 2,5% [12; 13].

Абсолютні та відносні показники фінансових результатів підприємств промисловості формуються під впливом загальних зовнішніх макроекономічних факторів, але рівень реакції на ці фактори підприємств різних підгалузей суттєво коливається. Крім того, на фінансові результати окремих підприємств впливають суто галузеві особливості й внутрішні фактори об'єктивного та суб'єктивного характеру. Це викликає необхідність подальших досліджень специфіки формування фінансових результатів на підприємствах провідних галузей промисловості. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Титаренко Л. М. Проблеми і пріоритети розвитку промисловості України. *Економіка і регіон*. 2015. № 5. С. 109–114.
2. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування та видами економічної діяльності за 2010–2017 роки // Держкомстат України. Статистична інформація. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz.htm
3. Федулова Л. І. Перспективи інноваційного розвитку промисловості України. *Економіка промисловості*. 2006. № 4, С. 58–76.
4. Амоша О. І., Саломатіна Л. М., Амоша А. І., Саломатіна Л. Н. Інноваційний розвиток промислових підприємств у регіонах: проблеми та перспективи. *Економіка України*. 2017. № 3. С. 20–34.

Таблиця 4

Кількість підприємств промисловості за видами економічної діяльності, 2010–2017 рр., од.

Вид економічної діяльності	Рік								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2016 / 2010
Промисловість (B + C + D + E)	47827	47479	43356	49130	42187	42564	38555	42026	80,6
у тому числі:									
I. Добувна (B)	1629	1560	1612	1918	1408	1485	1209	x	74,2
II. Переробна (C)	41218	40713	36767	41399	35878	36000	32435	x	78,7
у тому числі:									
– галузі групи А	10194	10338	9704	10994	9532	9727	9110	x	89,4
– галузі групи Б	31024	30375	27063	30405	26346	26273	23325	x	75,2
III. Постачання електроенергії,... (D)	1256	1313	1334	1723	1490	1622	1630	x	129,8
IV. Водопостачання, водовідведення,... (E)	3724	3893	3643	4090	3411	3457	3281	x	88,1
У цілому підприємств	378987	375872	365112	393508	341165	343561	306470	338341	80,9

5. Іщук С. О. Оцінка ефективності функціонування промислового сектора економіки регіонів України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2018. Вип. 1. С. 88–92.
6. Черничко Т. В., Кізман Є. І. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України. *Гроші, фінанси і кредит*. 2016. Вип. 5. С. 400–404.
7. Єпіфанова І. Ю., Ревенко В. С. Особливості управління фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2016. Вип. 2. С. 160–166.
8. Шовкун І. А. Інвестиційне забезпечення неоіндустріальної трансформації промислового потенціалу України // Неоіндустріальна трансформація промислового потенціалу України : колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко. Київ, 2016. С. 126–197.
9. Власова Н. О., Мелушова І. Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : ХДУХТ, 2008. 260 с.
10. Vlasova N. A, Chekmasova I. A. Foreign Economic Activity and Financial Results of Machine-Building Enterprises of Ukraine. *Бізнес Інформ*. 2016. № 12. С. 36–41.
11. Мінфін України. Індекс цін виробників. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/index/prodprice/>
12. Діяльність суб'єктів господарювання, 2016 р. : статистичний збірник / за ред. М. С. Кузнецової. Київ: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. 640 с.
13. Сайт Держкомстату України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Shovkun, I. A. "Investytsiine zabezpechennia neoindustrialnoi transformatsii promyslovoho potentsialu Ukrainy" [Investment support of neo-industrial transformation of Ukraine's industrial potential]. In *Neoindustrialna transformatsiia promyslovoho potentsialu Ukrainy*, 126-197. Kyiv, 2016.
- Tytarenko, L. M. "Problemy i priorytety rozvytku promyslovosti Ukrainy" [Problems and priorities of industrial development in Ukraine]. *Ekonomika i rehion*, no. 5 (2015): 109-114.
- Vlasova, N. A, and Chekmasova, I. A. "Foreign Economic Activity and Financial Results of Machine-Building Enterprises of Ukraine. *Biznes Inform*, no. 12 (2016): 36-41.
- Vlasova, N. O., and Melushova, I. Yu. *Efektivnist formuvannia finansovykh rezultativ pidpriemstv rozdribnoi torhivli* [Effectiveness of the formation of financial results of retail enterprises]. Kharkiv: KhDUKHT, 2008.
- Yepifanova, I. Yu., and Revenko, V. S. "Osoblyvosti upravlinnia finansovymy rezultatamy vid operatsiinoi diialnosti pidpriemstva" [Features of management of financial results from operating activities of the enterprise]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*, no. 2 (2016): 160-166.

REFERENCES

- Amosha, O. I. et al. "Innovatsiyni rozvytok promyslovykh pidpriemstv u rehionakh: problemy ta perspektyvy" [Innovative development of industrial enterprises in the regions: problems and perspectives]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 3 (2017): 20-34.
- Chernychko, T. V., and Kizman, Ye. I. "Analiz finansovykh rezultativ diialnosti pidpriemstv Ukrainy" [Analysis of financial results of Ukrainian enterprises]. *Hroshi, finansy i kredyt*, no. 5 (2016): 400-404.
- Diialnist subiektiv hospodariuvannia, 2016 r. : statystychnyi zbirnyk* [Activity of economic entities, 2016: statistical collection]. Kyiv: TOV «Vyd-vo «Konsultant», 2017.
- Fedulova, L. I. "Perspektyvy innovatsiinoho rozvytku promyslovosti Ukrainy" [Prospects for innovation development of Ukrainian industry]. *Ekonomika promyslovosti*, no. 4 (2006): 58-76.
- Ishchuk, S. O. "Otsinka efektyvnosti funktsionuvannia promyslovoho sektora ekonomiky rehioniv Ukrainy" [Estimation of the efficiency of functioning of the industrial sector of the economy of the regions of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu. Seriia «Ekonomika»*, no. 1 (2018): 88-92.
- "Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia ta vydamy ekonomichnoi diialnosti za 2010-2017 roky" [Capital investment by sources of financing and types of economic activity for 2010-2017 years]. Derzhkomstat Ukrainy. Statystychna informatsiia. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz.htm
- "Minfin Ukrainy. Indeks tsin vyrobnykiv" [Ministry of Finance of Ukraine. Producer price index]. <https://index.minfin.com.ua/economy/index/prodprice/>
- Sait Derzhkomstatu Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>